

Да се отправим назад във времето и да достигнем до двора на една английска църква през 1428 г. Докато загърнати в църковните си роби мъже гледат съсредоточено, костите на един мъж биват изровени и хвърлени в пламтящия огън. Защо трябва всички спомени за него да бъдат заличени?

Християните ценят заръката на своя Основател: „Идете по целия свят и проповядвайте Евангелието!“ (Марк 16:15). Лука, първият историк на християнството, цитира последните думи на Исус от времето, докато е на земята: „Ще бъдете свидетели за Мен както в Ерусалим, така и в цяла Юдея и Самария, и до края на земята“ (Деяния 1:8).

Две хиляди години християните изпълняват заръката на Исус - добре или лошо. Можем да погледнем назад към опита им и дори да се научим от него.

Стръмна скала на брега

Как можем най-добре да обрисоваме Джон Уиклиф в светлината на това, което те са направили, след като Христос им е оставил поръчението Си?

Днес разполагаме с добри търсачки в интернет. Ако само натиснем бутона, веднага ще ни бъдат предложени 1 250 000 препратки към англичанина, наричан често „Утринната звезда на Реформацията“.

Дори тогава не сме съвсем сигурни кога е роден Уиклиф. Вероятно е било между 1324 и 1330 г. Счита се, че е умрял от масивен инсулт на 31 декември 1384 г. Фамилното му име също се пише по различен начин: Уиклиф, Уайклиф или Уотърклиф (което означава стръмна скала на брега). Вероятно произходът му е свързан със скалист хълм на брега на река Тийс в Йоркшир. Когато получавате информация от Интернет, бъдете

(1324-1384)

ДЖОН УИКЛИФ

нащрек, защото трима други Джон Уиклифовци са живели по същото време. Нашият Джон е оксфордски учен, който за пръв път превел Библията на английски език и бил също дипломат и проповедник.

Уиклифовата Англия

Английският език, който говорим днес, ни напомня, че след римския период бретонците били изместени от англо-саксонците и покорени от нормандите. В Англия по времето на Уиклиф френският език все още се използвал в съда, но латинският бил езикът на литературата. Университети, отдавна вече основани в Италия и Париж, се появили в Англия два века преди Уиклиф да се дипломира.

Голяма част от населението си спомняло, че век по-рано английските барони извоювали известната Магна харта от

войнствения крал Джон. Въпреки това съперничеството между краля и новосъздадената Камара на общините продължавало. А войната срещу Франция и дори Шотландия тогава изглеждало, че продължава вечно. По-светла нотка били хора, наречени лодарди, които започнали да сравняват християнството от 14 век с простите истини и практики на ранната църква.

Откриването на печатането било все още въпрос на бъдеще, така че всички книги били в ръкописна форма, преписвани изморително на ръка. Затова били редки и скъпи. Библията представлявала огромен том, записан на мъртви езици. Обикновените хора дори не можели да я четат, камо ли да я разбират.

Опасни идеи

Джон Уиклиф бил студент, който не получавал издръжка от университета, но носел в себе си страстта да учи цял живот. Защитил докторска степен по богословие в Оксфордския университет чак през 1372 г. По това време станал популярен заради възгледите си върху господството (власт и собственост), изразени в серия от книги: „За небесната власт“, „За гражданската власт“, „За дълга на царя“, „За църквата“, „За истината на Свящото Писание“. Желанието му било да реформира Римската църква, като отстрани покварените духовници

Утринната звезда на Реформацията

в нея и я лиши от имуществото ѝ, в което според него се кореняло разложението.

Уиклиф заявил, че Бог е истинският Господ и собственик на цялото творение. Гражданските и църковните притежания трябва да са под управлението на царя. Духовенството трябва да си гледа църковните въпроси, освободено от временни притежания, с изключение на най-необходимото за живота: храна, грехи и подслон. То не трябва да заема граждански длъжности; кралят трябва да премахне излишните длъжности.

Още по-неудобна за богатите и силните била идеята на Уиклиф, че „всички духовници от папата надолу трябва да живеят в бедност, както Петър и другите апостоли“ (Migsea Eliade, editor, The Encyclopedia of Religion, vol. 15, 489).

Алчни англичани се надявали ученията на Уиклиф да им помогнат да ограбят богатството на църквата. През февруари 1377 г. той бил призван да се яви пред епископите в катедралата „Свети Павел“ в Лондон. До май папата бил осъдил 19 твърдения в неговите писания. Архиепископът на Кентърбъри помолил факултета в Оксфорд да даде мнение за идеите му. Оттам заявили, че някои от тях „звучали нездравно“, но „били все пак истина“. Срещу Уиклиф били взети мерки, сочещи право към кладата. Смърт дошла не за реформатора, а за понтифекса, издал декрета за погубването му. Григорий XI умрял и духов-

ниците, събрани за осъждането му, се разпръснали.

През 1379 г. Уиклиф развенчал авторитета на папата, като изтъкнал в съчиненията си, че не последният, а Христос е глава на църквата.

Когато английските селяни се вдигнали на бунт през 1381 г., било удобно да обвинят Уиклиф; без никакви доказателства той бил свързан с въстанието. След убийството на един архиепископ новият титуляр успял да събере съвет от епископи и теолози и да обяви 10 от твърденията на Уиклиф за „еретични“ и 14 други за „неправилни“. Един по един поддръжниците на Уиклиф били принудени да се оттеглят. Докато цялото християнство се вълнувало, реформаторът в епархията си в Лутърбърт, без да обръща внимание на вилнеещата във буря, се отдал на избраното дело. Той твърдял, че Библията, а не църквата, трябва да бъде авторитет за вярващия и, за да подкрепи убежденията си, до 1382 г. завършва превода на Новия Завет на английски.

Изгаряне на кости

Европейският съвет в Констанс (1415 г.) изгорил Ян Хус като еретик последовател на Уиклиф. Тяхната запозовед да изгорят костите на Уиклиф изисквала повече време да се изпълни.

Продължава на стр. 8